

... Τώρα πλέον τὰ δάκρυα, μὲ τὰ ὁποῖα γεννώμεθα καὶ θνήσκουμεν, ἀψθόνως ῥαίνουσι τὴν γλυκεῖαν μνήμην τοῦ ἀτυχεστάτου νεανίου, ὅστις ῥόδον, ζῆσαν μίαν μόνην, ὡς αὐτὰ πρωτῶν, ἐνεκρόθη, πρὶν ζωογονηθῆ ὑπὸ τοῦ θάλπου τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀγαθωτάτης καρδίας του, ἐσδέσθη, πρὶν ἢ διαθέσῃ τοὺς θοσαυροὺς τῆς παιδικῆς ψυχῆς του, πρὶν ἢ σκιρτήσῃ ἐν τῇ χαρᾷ, ἦν τῷ ἠτοίμαζε τὸ εὖελπι μέλλον του...

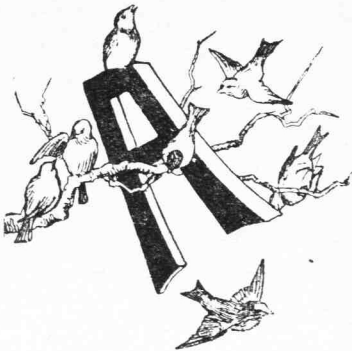
Πρὸ τοιούτου φοβεροῦ ἀτυχήματος δὲν ὑπάρχει παρηγόρου ἀνακουφίσεως ἀκτίς, ὅπως ἐν συντριβῇ τὴν ἐπικαλεσθῆ τις ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλέους. Ἐν ταῖς ὀδυνηραῖς μερίμναις, αἵτινες ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν, ἀπὸ τῆς ἀπαισίας ἐκείνης ἡμέρας... συγκλονίζουσι, δηλητηριάζουσαι τὴν ζωὴν ἀτυχεστάτων γονέων, μᾶτην θὰ ἐπικαλῆται σελαγίζουσα, διὰ τῶν τουφερῶν αὐτῆς μερδιαμάτων, ἡ μορφή τοῦ γλυκυτάτου τῶν **Ἀναστασίου**, καὶ ἡ διαρκὴς αὐτοῦ φαιδρότης, ἡ σκορπίζουσα εἰς τὸν νῦν ἐρημωθέντα οἶκόν του τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν καὶ ἀγαλλίασιν, δὲν θὰ ἦνε πλέον ἐκεῖ, ἐπουλοῦσα τὴν ἐκ τοῦ ἀποχωρισμοῦ του χαίνουσαν πληγὴν καὶ ἀνακουφίζουσα τὸν πόνον...

Καὶ ὅμως ὅλοι πρὸς τὴν αὐτὴν φερόμεθα γῆν, ἡ αὐτὴ μᾶς ἐκτρέφει πλάνη, τοῦ αὐτοῦ Κυριάρχου εἶμεθα θύματα. Εἶθε τοῦλάχιστον τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου νὰ ὑπερισχύῃ τῆς ἐγκαρδίου ἀλγυδόνος τοιαύτης συμφορᾶς.....

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ

(ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΟΝ)

ΓΝΩΣΤΟΣ, ὁ ὁποῖος θὰ γίνῃ γνωστός, ἐντυχέστερος ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι εἶναι γνωστότατοι, ἀλλὰ βαίνουν πρὸς τὴν λήθην. Καὶ ὡς τοιοῦτον τὸν παρουσιάζει εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς ἡ **«Ποικίλη Στοά»**, ἡ παρακολουθοῦσα ἐνδιαφερόντως τὴν ποικίλην τῆς φιλολογίας μας ἑξέλιξιν.

Νέος ἄνθρωπος, νέος ποιητής. Νέος τὴν ἡλικίαν, νέος τὰ αἰσθήματα. Σφριγώδης, νευρικός, ὅλος ζωὴ καὶ λεβεντιά. Ὁρεσίβιος σφηνωθεὶς, χωρὶς νὰ θέλῃ καὶ αὐτός, εἰς τὰ Πανεπιστημιακὰ ἔδρανα. Καὶ δι' αὐτὸ συγνὰ κλείει τὸ **Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον** χάριν ἐνὸς

«Πεταμένον» ἢ **«Κυνηγοῦ»**.

Είναι ἡ ζωντανότερα ἔκφρασις τοῦ ὑπαιθρίου βίου τῆς πατρίδος τῶν Ὑπάτων. Τὰ κορφοβούνια, ἡ ἡματιές, τὰ πλάγια τὸν ἔχουν ὑμνωδόν. Ἡ δημοτικὴ ποίησις εὔρε λάτρην, τηροῦντα εὐλαβῶς τὴν ἀγρότητα τῆς.

Ὁ ψευδοπολιτισμὸς ἐν τε τῷ κοινωνικῷ βίῳ καὶ τῷ πολιτικῷ, οὐδαμῶς τὸν ἔθιξε. Παραμένει ἀγνὸς τύπος, θεωρούμενος διὰ τοῦτο ὡς ἐκεντρικός.

Καὶ ἐμπνέεται πάντοτε ἀπὸ τὰ θεσπέσια τοπεῖα τῆς πατρίδος του καὶ τὰς ἀθανάτους παραδόσεις, ἃς αἰσθάνεται βαθύτατα καὶ δι' αὐτὸ ὅταν θελήσῃ νὰ σᾶς εἶπῃ κανὲν ποίημά του, δὲν ἀπαγγέλλει, **παριδάνει**. Ἀπαγγέλλουν—ἐκτὸς τῶν χειλέων—οἱ ὀφθαλμοὶ του, αἱ παρειαὶ του, αἱ χεῖρες του, οἱ πόδες του, τὰ ἐνδύματά του. Σᾶς ἐμφυᾶ βιαίως τὴν θνελλώδη πνοὴν τῆς ποιήσεώς του καὶ σᾶς παρασύρει μαζῇ του καὶ σᾶς φέρει ὅπου ἡ ζωὴ πάλλεται εὐρωστος, ποιητικῇ.

Ἐγραψεν ἕως τώρα ὀλίγα ποιήματα. Καὶ εἶναι εὐτύχημα, διότι ἡ πολυγραφία θὰ τὸν ἔβλαπτε.

«Τὰ βιβλία εἶναι τὰ ὀδοφράγματα, ἅτινα ἐμποδίζουν τὸ πνεῦμα νὰ καινοτομήσῃ, νὰ ὑψωθῇ». Εἶναι γνωμικὸν ἰδικόν του καὶ τὸ τηρεῖ.

Ὁ **Ματθούκας** εἶναι, ἐν τιμῇ ἀναλογία, διὰ τὴν Ῥομειωτικὴν ποίησιν, ὅτι ὁ **Κρουστάλλης** ἐν τῇ Ἠπειρωτικῇ. Ἐχει ζωηρὰν φαντασίαν, εὐφρὰ ἰδιορρυθμίαν, ἄσβεστον ἔρωτα πρὸς τὰ ἡθῆ τῆς πατρίδος του, ἦν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον διττῶς ἐξυπηρέτησε, πυροβολῶν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀπαγγέλλων θούρια αὐτοσχέδια πρὸς τοὺς συστρατιώτας του.

Ἐκ τῶν ὡραίων ποιημάτων, μὲ τὰ ὁποῖα ἐν ἰδιαζούσῃ χαρᾷ στολιζει κατωτέρω τὰς σελίδας τῆς ἡ «**Ποικίλη Στοά**», ἀρμοδιώτερον τῶν γραμμῶν ἡμῶν αὐτῶν, οἱ ἀναγνώσται αὐτῆς θὰ ἐκτιμήσωσι τὸ ποιητικὸν ἄλαντον τοῦ κ. **Σπυριδωνοῦ Ματθούκα**, ἐντροπῶντες εἰς ἐξάίρετα ἔργα, ἅτινα μὲ ἄπειρον ἐνθουσιασμὸν καὶ δύναμιν, ἐνεπνεύσθη ὁ ἀγνὸς τραγουδιστὴς τῆς Στάνης καὶ γενναῖος πολεμιστὴς τῆς Κρήτης καὶ τοῦ Βελεστίνου, ἀπὸ τὰ σπλάγγνα τῆς φύσεως καὶ ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ ποιμενικοῦ βίου...

A'

ΚΡΥΩΣΑ, μαῦρος, κρύωσα κ' εἶμαι κρουσταλλιασμένος, Καὶ τὴν ἀγάπην ζύγωσα διὰ τὰ μαῦρα ἴματα. Τὰ μαῦρα μάτια μὲ τηροῦν, γυρίζουν καὶ μοῦ λένε: «Ὑψές ἡμῶν στοὺς οὐρανοὺς ἡμῶν μὲ τοὺς ἀγγέλους Κ' ἀκοῦσα πῶς σὲ γράψανε μὲ τοὺς ἀποθαμμένους».

Β'

— Καμαροβεργολυγερή και γαϊτανοφρουδοῦσα
 Πῶχεις τὴν μπόλια ἀνάριχτα καὶ τὰ μαλλιά μὲ τάξι
 Πῶχεις διπλά τὰ χαιμαλιά, τετράδιπλα τ' ἀλύσσια
 Καὶ περπατεῖς σὰν πέρδικα ποῦ φεύγει τὸν πετρίτη·
 Καμαροβεργολυγερή, περδικοπερπατοῦσα,
 Ποῦ πᾶς τ' ἀργά τ' ἀργούτσικα τότε τὸ βράδου βράδου·
 Σὰν ἀλαφίνα τρέχοντα σὰν σταυραετὸς πετώντα.
 Πῶς ; δὲ φοβᾶσαν τὰ στοιχεῖα τὰ ξωτικά τῆς νύχτας ;

Γ'

— Ἄσε με παλληκάρη μου καὶ σύρε στή δουλειά σου,
 Τὸ γλέπεις κείνο τὸ βουνὸ τὸ πέρα καὶ τὸ δῶθε·
 Στὸ πέρα βόσκουν πρόβατα στὸ δῶθε βόσκουν γίδια
 Καὶ μέσ' στή μέση ὁ Κωσταντῆς εἶν' ὁ σεβαστικός μου.
 Τοῦ Κώστα ἔμαι σεβαστικά, τοῦ Κώστα τοῦ πρῶταρον
 Καὶ δὲ φοβᾶμαι τὰ στοιχεῖα στὸν νοῦ μου δὲν τὰ βάνω
 Γιατὶ μοῦ φέγγει ἡ ἀγάπη του στὸ δρόμο ποῦ περνᾶω.
 Τοῦ Κώστα ἔμαι σεβαστικά τοῦ Κώστα τοῦ πρῶταρον
 Ποῦ τραγουδάει παράωρα στ' ἀπόσκια στὰ στεφάνια
 Καὶ σὲ λογγές ἀνάμερες ποῦ ξωτικά γυρνᾶνε
 Ποῦ τραγουδάει ἀποβραδὺς καὶ βγαίνει τὸ φεγγάρι
 Κ' ἀπὸ τὴ ζήλια κρύβεται, καὶ πίσω ξαναβγαίνει,
 Μὲ τ' ἀστεράκι τὸ λαμπρὸ ποῦ πάει κοντὰ τὴν ποῦλια,
 Ν' ἀκούσουν τὴ φλογέρα του τὸν λυγερὸν ἀχὸν του.
 Δὲν πᾶς ἐκεῖ παλλήκαρε καὶ πολυπαινεμένε
 Νὰ πῆς τ' ἔχεις μὲ μένανε καὶ μοῦ φυλᾶς καρτέρι,
 Καὶ γλέπ' ὁ κόσμος, ποῦν' κακὸς καὶ δὲν πολυξετάζει.
 Παίρνει στὸ σῶμα ὅ,τι βρῆ κι' ὅ,τι ἀπαντυχαίνει.

Δ'

— Καμαροβεργολυγερή και γαϊτανοφρουδοῦσα
 Τ' ἀρνιέσαι πῶς σὲ φίλησα κοντὰ στὸν Ἄι-Νικόλα,
 Σὰν τὸ κερί σὲ μάλαξα, σὰν ῥάφτης τὸ βελόνι,
 Σὰν χρυσικός τὸ μάλαμα ὄντας τ' ἀναλυγόνει.
 Ποῦ πᾶς μαιρουδεροῦλα μου τότε τὸ βράδου βράδου
 Ποῦ πάει τρεῖς δίπλας ὁ χορὸς, μῆλο δὲν πέφτει κάτω ;
 Κάτσε νὰ φᾶς, κάτσε νὰ πιῆς, νὰ ψιλοτραγουδήσης·
 Ἔχω περδίκια στὴ φωτιά καὶ στὸ σοφλι κριάρι
 Παλῆο κρασί, κι' ἀφρόγαλο, χλωρὸ τυρὶ ἀπ' τὴ στάνη
 Ἔχω καὶ δυὸ βλαχόπουλα ποῦ παίζουν τὸ λιογκάρι,
 Κι' ὅ,τι θελήσης λυγερὴ ἀπὸ τ' ἀρχοντικό μου.

Ε'

— Σπῆτια ψηλά δὲ ζήλεψα μὲ μαρμαρένιες πόρτες
 Καὶ μὲ παραθυρόφυλλα κλειστά κι' ἀραχιασμένα
 Πῶχουν κατώγεια θολωτά, χορταργιασμένες σκάλες
 Κι' ἀνεβοκατεβαίνουνε τὰ ξωτικά τῆς νύχτας

- Κ' ὄχλοβοΐζουν στὴν αὐλὴ καὶ τὰ σκυλιὰ ἀλυχτᾶνε
 Σπῆτια ψηλά δὲ ζήλεψα ψηλά κι' ἀνωγειασμένα
 Νᾶχουν φωληὲς τ' ἄγρια πουλιὰ κι' ὄχειες φαρμακωμένες
 Νὰ ἀκού' τοῦ γκιώνη τὴ φωνὴ τὸ μαῦρο μυρμιόλογι
 Νὰ ἀκού' στὸν ἀνεμόλαλο παράξενος κουβέντες
 Νὰ μὲ ξυπνοῦν παράωρα ἀπὸ τὸ πρῶτο ὕπνι
 Νὰ μὴ γλωσιάζω τὸ ψωμί, νερὸ νὰ μὴ χορταίνω
 Νὰ μὲ κοιμοῦν τὰ βάσανα νὰ μὲ ξυπνοῦν οἱ πόνοι
- Δίντε παλληκαράκι μου καὶ σύρε στὴ δουλειά σου
 Καὶ μένανε, κι' ἂν φίλνδες κοντὰ στὸν αἰ - Νικόλα
 Ἦμαν μικρὸ κι' ἀνέγνωμο, δέκα χρόνων κοράσιο
 Κι' ἀπὸ τὸ μπόλι ἄπραγο ἀγάπης ζηλεμένης.
 Ἐμένανε κ' ἂν φίλνδες, τῆς Μάνας μου γὼ τὸ εἶπα
 Κ' ἡ Μάνα μ' τὸ εἶπε στὸν Παπᾶ, καὶ ὁ Παπᾶς στὸ Πλάστη.
 Καὶ τὰ νερατζομάγουλα ἀγγέλοι τὰ σφουγγίσαν
 Καὶ μῦδοσαν γιὰ ὁμορφιά τοῦ κρίνου τὴν ἀσπριάδα,
 Ταῦγερινοῦ τὸ κύτταμα, τοῦ Φεγγαριοῦ τὴ λάμψι.
- Ἄσε με παλληκάρι μου καὶ βγῆκε τὸ φεγγάρι
 Νὰ πᾶ νὰ ἰδῶ τὰ μάτια μου νὰ ἰδῶ τὴν ὁμορφιά μου
 Νὰ ἰδῶ τὸ λεβεντόκορμο τὸν Κώστα τὸ δικό μου
 Ποῦνε γιὰ μένα Ἀύγερινὸς γιὰ μένα Ἀποσπερίτης.
- (1899)

“ΑΠ' ΤΑ ΓΛΥΚΟΧΑΡΑΜΜΑΤΑ,,

Ο Κ Υ Ν Η Γ Ο Σ

Α'

Ἦτανε νύχτα· τὰ βουνὰ κοιμῶνταν πλάϊ πλάϊ
 Ἦτανε νύχτα τὰ νερά ἀκόμα δὲν ξυπνῆσαν,
 Γιατ' ἦτανε παράωρα κι' ὁ Δράκος τὸ κραταίει
 Μέσα στὲς εἰσθαῖς τὲς κακὲς στὸ μαῦρο κατοικίό του
 Σὲ ῥιζοσπύλλα σκοτεινὰ σὲ τόπους ὀργισμένους.

Β'

Ἦταν κατάμιαση νυχτιά καὶ γὼ ξαγρυπνισμένος
 Δὲν ἔμποραγα νὰ λαρωθῶ λίγον ὕπνον νὰ πάρω·
 Καὶ πῆρα τὸ ντοφέκι μου καὶ τὰ λαγονικά μου,
 Ν' ἀνέβω στὰ ψηλὰ βουνά, στὰ βλάχικα κουνάκια,
 Νὰ κυνηγήσω πέρδικες, λαγούς, κι' ἄγρια γίδια.
 Καὶ νὰ σουριξῶ κλέφτικα νὰ μαζευτοῦν οἱ βλάχοι
 Νᾶρθουνε κ' οἱ ἀδερφοπλητοὶ νὰ γίνουμε μπουλοῦκι,
 Καὶ σβάρνα νὰ τὰ πάρουμε οὐὰ τὰ κατατόπια,
 Νὰ βροῦμε τὸ κροῦ νερὸ ποῦ λησμονιοῦνται οἱ πόνοι,

Νὰ βροῦμε τὸν ἀμάραντο σὲ τί γκρεμὸ φυτρώνει:
 Μίνα φυτρώνη σὲ βουνό, ψηλό, μαρμαροδοῦνι
 Πῶχουν οἱ σταυραετοὶ φωλιές κ' οἱ γέρανοι κλωσάνε.
 Μίνα φυτρώνη σὲ κλαργιὰ θεόρατα μεγάλα
 Σ' ἀρκοδοπούρναρα τρανὰ ποῦ σκιώνουν τὰ κοπάδια.
 Μίνα φυτρώνη σὲ λογγές ἀπάρθενες, καθάργιες,
 Καὶ τρῶν τὰ λάφια καὶ ψωφοῦν τ' ἀρκοῦδια κ' ἡμερεύουν,
 Καὶ τρῶν τὰ λάγια πρόβατα καὶ λησιμονοῦν τ' ἀρνιά τους.
 Καὶ τῶχει φάει κι' ἡ 'Αγάπη μου καὶ μ' ἔχει λησιμονήσει.

Γ'

Καὶ σὺτὸ καταμεσήμερο ποῦ σκάει τὸ πελεκουῖδι
 Νὰ σηκωθῶ κατάμονος ἀπὸ τὴ συντροφιά μου
 Νὰ σκαπετήσω ἀντίπερα σὲ μαρμαρένιο ἄλδωνι
 Πῶχουν ἡ Μάνσδες χαρὰ γιὰ μνιὰ σελιγγοπούλα
 Ποῦ παίρνει τὸν Αὐγερινὸ καὶ τὸν 'Αποσπερίτη.
 Καὶ κεῖ ποῦ σταινουνε χορὸ ἀτός μου νὰ τὸν σύρω
 Γιατ' εἶμαι Μάνσδας παιδί καὶ Δράκο εἶχα πατέρα.

Δ'

Σύρραχα σύρραχα δρομῶ σὲ κορφοδοῦνι βγαίνω,
 Κ' ἀγνάντεψα κατακαμπίς μὲ μάτι βουρκωμένο
 Κ' ἔβαλ' αὐτὴ ν' ἀφουγκραστῶ τῆς χαραυγῆς τραγούδια
 Ποῦ τραγουδοῦσαν οἱ βοσκοὶ κι' ὅλες ἡ βοσκοπούλες,
 Πριχοῦ σκάσει ὁ Ἄστερας, σὰν τὰ βαροῦν σὺτὸ σκάρο.
 Τραγούδια ποῦ μεγάλωσαν τὸν Διάκο, τὸν Τζαδέλλα,
 Πῶδωσαν σὺτὸ Νικηταρῶ τοῦ σταυραετοῦ ποδάργια,
 Ποῦ τὸν Ἄντροῦτσο φτέρωσαν καὶ τὸν Καραϊσκάκη,
 Πλάνα τραγούδια κι' ὄμορφα τραγούδια τοῦ εικοσιένα.
 "Οπου πλανέβουν τὲς καρδιές καὶ σβύνουν μαυρομμάτες,
 Ποῦ πλάνεψαν καὶ μένανε ἐδῶ σὲ τοῦτα μέρη·
 Κοντὰ στὰ χαϊδία τῆς αὐγῆς πριχοῦ κεντρώσει ὁ ἥλιος
 Μὲσ τὰ γλυκοχαράμματα π' ἀναγαλλιάζει ὁ Κόσμος
 Ποῦ σημαδεύει ἐρωτικὰ ὁ Αὐγερινὸς τὴν Πούλια
 Καὶ σβύνονται καὶ χάνονται στοῦ οὐρανοῦ τὰ πλάγια.
 Ποῦ σμίγουνε μ' ἀγγελικὲς φωνές καὶ ψαλμοφῶδες
 Τοῦ ἀνδονιοῦ τὸ λάλημα, τοῦ κούκκου τὸ τραγούδι
 Καὶ ἡ φλογέρα τοῦ βοσκοῦ π' ἀναπαμὸ δὲν κάνει
 Νὰ λὲν κρυφὸ παράπονο σ' ἀτέλειωτα τραγούδια.

Ε'

Ἄχ! ὅποιος τὸρ' ἀποτεσᾶς τὲς νηές, τὰ παλληκάργια
 Δὲν ξύπνησε δυὸ χαραυγές στοῦ Παρνασσοῦ τὰ πλάγια,
 Στῆς Γκιώνας τ' ἄγρια βουνά, στῆς Οἴτης τ' ἀκροβοῦνια,
 Στῶν Γρεβινῶν τ' ἀγνάντεμα, στῶν Βαρδουσιῶν τὸ ψῆλος.
 Κεῖνος πεθαίνει δυὸ φορές, καὶ δυὸ φορές τὸν θάψτουν·
 Δὲν ξέρει ὁ μαῦρος τί θὰ πῆ χαρὰ σ' αὐτὸ τὸν Κόσμο.
 Στὸν τάφο βάνει τὴ ζωὴ, τὰ νηᾶτα σαδβανώνει.